

Zakaj se koroški Slovenci ne morejo vdati pritisku

To nedeljo bo na Koroškem »šetetje« slovenske manjšine. Kot znano, sta slovenski krovni organizaciji sklenili, da se ga bojkotira, in pozvali koroške Slovence, naj se ne izjavijo in naj tako izjalovijo namen šetja. Z njimi vzajemni demokratični elementi po vsej Avstriji, zlasti na Dunaju, pa bodo izjavili, da govorijo slovensko, tudi če slovenščine dejansko ne znajo. S tem ni rečeno, da so v Avstriji demokrati samo oni, ki bodo tako storili, toda drugi, ki so morda v marsičem res demokrati, so pač nesposobni, da bi razumeli manjšinsko problematiko, ker se ravna po splošnem oportunističnem našega časa: »Mali naj izginejo. Kakšen smisel imajo manjšine, zakaj se ne prilagodijo večini? To bi bilo zanje najboljše.« To pomeni v svoji končni posledici, da naj se šibki vedno prilagodijo močnemu in da ima močni pravico, da to zahteva od šibkega in majhnega, posebno od malih narodov in manjšin, »v njegovem lastnem interesu«. Ne zavedajo se, da pomeni to v bistvu kapitulacijo pred nasiljem in odpoved resničnemu pluralizmu in demokraciji. V takem mišljenju se skrivata najbolj grobi materializem in pošast totalitarizma, pa čeprav se ogrinja v zastave takoimenovanih demokratičnih strank.

Koroški Slovenci — in z njimi ves slovenski narod — se ne moremo vdati v logiko takega oportunističnega in kapitulirani pred direktnim ali indirektnim pritiskom Heimatdiensta, ker bi s tem izdali resnične ideale demokracije, ideale osvobodilnega boja, pa tudi svojo zgodovino in svojo slovensko narodnost. Dejansko namreč ne gre za boj med Avstrijo in slovenstvom ali avstrijsko vlado in krovna organizacija slovenske manjšine, ampak za boj slovenstva proti istim elementom, ki so se še pred malo več kot tremi desetletji imenovali nacionalsocializem in so zapisali narodnostni smrti ne le koroške Slovence, ampak ves slovenski narod. Iz takih ljudi, kot se zbirajo danes na zborovanjih in mimohodih Heimatdiensta, so se rekrutirali svojčas rablji, ki so streljali talce na Slovenskem, gestapovci, ovaduhi, »računovodje« smrti v Rižarni. In če bi se spet ponudila priložnost bi spet počenjali. Na tisoče pripadnikov Heimatdiensta bi z naslodo spet zapiralo in mučilo, streljalo in obglavljalo koroške Slovence, pa tudi druge Slovence, ki jih podpirajo in ki so na poti anahronističnim fašističnim blodnjam takih tipov. Heimat-

(Dalje na 5. strani)

Kaj tiči za to akcijo

V Trstu se je agitacija za zbiranje podpisov na peticijo za ustanovitev tako imenovane integralne proste cone spremenila v zadnjih dneh v pravo ofenzivo. Tržaški italijanski dnevnik še vedno posveča veliko svojega prostora agitaciji za prosto cono, predstavniki posebnega odbora, ki je to akcijo sprožil in jo tudi vodi, pa so se v zadnjem času iznenada in tudi nepričakovano odločili za novo taktiko in za novo vsebino svoje propagande. Na zborovanju, ki so ga imeli pred dnevi v neki tržaški kinodvorani, so začeli zatrjevati, da nimajo ničesar proti politični vsebini osimskih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo, a da le nasprotujejo njihovi gospodarski plati, češ da ta pomeni hud in morda nepopravljiv udarec za tržaško gospodarstvo. Na zborovanju je celo padla izjava, da integralna prosta cona dejansko nitj ne izključuje uresničitve industrijske proste cone vzdolž državne meje na Krasu, kot jo predvidevajo osimski sporazumi.

Že v svoji zadnji številki smo napisali, da ima akcija za ustanovitev integralne proste cone izrazito politično ozadje, saj so jo spočeli in jo vodijo ljudje, ki od vsega začetka odločno nasprotujejo ne toliko gospodarski vsebini sporazumov med obema državama, temveč predvsem njihovemu političnemu aspektu, se pravi dokončni ureditvi meje med obema državama in z italijanske strani tudi formalni odpovedi suverenosti nad cono B neuresničenega Svoobodnega tržaškega ozemlja.

Priznati je treba, da sta nova taktika

in tudi nova vsebina propagande, za katero so se v zadnjih dneh odločili pobudniki za ustanovitev integralne proste cone, povzročili določeno zmedo tudi med tistim delom tržaškega prebivalstva, ki nikakor ne nasprotuje ureditvi in poglobitvi odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Sami smo imeli priložnost poslušati razgovore med delavci in nameščenci v raznih tržaških lokalih, ko so se spraševali, zakaj in čemu bi bili proti prosti coni za vso tržaško pokrajino, če bi takšen režim omogočil znižanje življenjskih stroškov za 30 odstotkov, če bi bila kava, sladkor, pijače, cigarete itd. znatno cenejši, kot so danes, in bi imeli poleg tega tudi večje število delovnih mest.

Tu seveda niti ne omenjamo prvakov nekaterih tržaških strank, kot so radikalna, liberalna in, kot vse kaže, tudi republikanska, ki so iz svojih posebnih strankarskih računov začeli v zadnjem času »jahati novega konjička«, se pravi se zavzemati za ustanovitev integralne proste cone in zlasti nastopati proti uresničitvi industrijske proste cone na Krasu. Nova vnema teh ljudi — ki so zaskrbljeni (glej čudo!) celo zaradi nevarnosti korenite spremembe etnične ravnovesja na Krasu — pomeni jasen poskus pridobivanja glasov za svoje stranke med množico podpisnikov peticije za integralno prosto cono, kar pa je, vsaj za nekatere teh prvakov, že običajna oblika kvazipolitičnega delovanja.

Resnica pa je, da je glavni cilj celotne akcije za ustanovitev integralne proste co-

(Dalje na 2. strani)

Andreottiju je že zagotovljena podpora v parlamentu

Pretekle dni je Andreotti zaključil svoje posamične sestanke s predstavniki strank, ki z vzdrževanjem od glasovanja v parlamentu indirektno podpirajo obstoj njegove enostranske vlade. Rezultat teh pogovorov je bil ugoden, a pričakovan. Nihče si ne mara prevzeti odgovornosti za padec vlade in za novo vladno krizo v tako nevarnem obdobju. Nova vladna kriza bi ne le povzročila hude politične neznanke in probleme, ki bi jih ne bilo mogoče rešiti drugače kot z novimi volitvami (ki pa najbrž tudi ne bi ničesar rešile), ampak bi tudi še zaostrila gospodarsko krizo, ker bi blokirala vse dosedanje in na novo pripravljene vladne ukrepe. Naj so še tako sporni, so vendarle vsaj zasilni jez proti povodnji inflacije in brezposelnosti.

V sredo zvečer se je začela parlamen-

tarna debata o ukrepih proti krizi. Odprlo jo je Andreotti s svojim poročilom. Zatrdeno se seveda ne more reči, kako se bo ta debata končala, kajti vedno se lahko zgodi kaj nepredvidenega, toda zelo verjetno je, da bodo ukrepi, verjetno s kakimi popravki, odobreni z običajno tehniko vzdržanja od glasovanja. Ne bo pa manjkalo ostrih kritik s strani socialistov, verjetno tudi komunistov in republikancev. Glavna nevarnost pa preti Andreottijevi vladi s strani sindikatov in zlasti določenih sindikalnih kategorij, ki nočejo slišati o varčevalnih ukrepih, ki bi zahtevali žrtve od njih. Zato so že začele s stavkami, pri čemer postavljajo pred izvršeno dejstvo tudi samo vodstvo sindikalne federacije CGIL-CISL-UIL, ki se bolj zaveda odgovornosti sindikatov v tem težkem obdobju.

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 14. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Vera in naš čas; 10.00 Praznična matineja; 10.30 Nedeljski sestanek z orkestrom; 11.00 Kratka poročila; 11.05 Mladinski oder »Princesa Li-Ciu-Ging-Gong«. Napisala Lea Pertot. Režija Lojzka Lombar; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.15 Pa se sliš; 13.35 Klasično, a ne preresno; 14.00 Kratka poročila; 14.05 Musicals; 14.35 Orkestri lahke glasbe; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila;

: : PONEDELJEK, 15. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Obletnica tedna; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti (Lelja Rehar); 11.00 Glasbena šahovnica; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina v zrcalu časa; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.40 Od melodije do melodije; 17.00 Kratka poročila; 17.20 Polifonska glasba; 17.40 Mojstri jazz;

: : TOREK, 16. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Nekoč je bilo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Liki iz naše preteklosti; 10.40 Prosta pot med notami; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Iz slovenske glasbene folklore; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Donizetti: Lucia di Lammermoor, opera; 16.35 Od melodije do melodije; 17.00 Kratka poročila; 17.30 Za najmlajše; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Problemi slovenskega jezika; 18.15 Slovenski zbori; 18.30 Glasbena panorama; 19.00 Poročila; 19.15-19.30 Novice.

: : SREDA, 17. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Dogodki iz naše zgodovine; 9.40 Koncert sredi jutra; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Klepet; 11.00 Glasbena šahovnica; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Donizetti: Lucia di Lammermoor, opera; 16.45 Od melodije do melodije; 17.00 Kratka poročila; 17.30 Za najmlajše; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Mreža za veter«. Radijska drama, napisal Vlado Vukmirovič, prevedla Majda Skrbinšek. 18.45 Glasbena panorama; 19.15-19.30 Novice.

: : ČETRTEK, 18. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Nekoč je bilo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Pogovori o slovensčini; 10.40 Od popevke do popevke; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Naš posnetek; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina v zrcalu časa; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Koncert kvarteta »Affetti musicali« z Dunaja; 16.25 Od melodije do melodije; 17.00 Kratka poročila; 17.30 Za najmlajše; 18.00 Kratka poročila;

: : PETEK, 19. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Slovenske žene; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Včerajšnji poklici; 11.00 Glasbena šahovnica; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Antonio Illersberg: Simfonija št. 1 v duru; 16.40 Od melodije do melodije; 17.00 Kratka poročila; 17.30 Za najmlajše; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Avtor in knjiga; 18.25 Mezzosopranistka Marta Valetič;

: : SOBOTA, 20. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Pojdimoz glasbo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Družina v sodobni družbi; 10.50 Lahka glasba; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Pratika; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 15.45 Poslušajmo spet; 17.00 Kratka poročila;

Solidarnost s koroškimi Slovenci

V tednu pred štetjem posebne vrste v Avstriji se je okrepil val solidarnosti s koroškimi Slovenci. Na Dunaju je bila v petek, 5. novembra manifestacija proti preštevovanju pred kanclerjevim uradom. Pripravil jo je solidarnostni komite, katerega člani so Avstrijci različnih svetovnih nazorov. Demonstracije se je udeležilo več tisoč ljudi. Prepričevalna akcija v korist manjšin je že rodila prve sadove. Naj omenimo, da je dunajski Kurier negativno ocenil pobudo treh osrednjih avstrijskih strank za preštevovanje manjšin. Manifestacije se nadaljujejo seveda tudi po Sloveniji in Jugoslaviji. Za danes je napovedan protestni shod v Ljubljani.

Pri nas so izrazile svojo solidarnost vse slovenske politične, kulturne in prosvetne organizacije kot tudi šolski sveti pa tudi občinski sveti. Spomnimo na dijaško protestno manifestacijo pred avstrijskim generalnim konzulatom v Trstu. V nizu teh pobud pa nedvomno izstopa obisk slovenskih visokošolcev iz Dunaja v Gorici in Trstu. Dijaki slovenskih šol v Trstu so sprejeli odposlanstvo na stadionu prvega maja in odbrili solidarnostno izjavo.

Na osrednjem srečanju v Kulturnem domu so pa sprejeli naslednjo izjavo:

Udeleženci srečanja s predstavniki slovenske koroške mladine, ki sta ga organizirala v Trstu 6.11.1976 Mladinski krožek

Novice

Za predsednika češko-slovaškega zveznega parlamenta je bil spet izvoljen Alois Indra. Parlament ima dve zbornici. V eni, »ljudski«, je 137 Čehov, ki zastopajo češko federalno republiko, in 63 Slovakov, ki zastopajo slovaško federalno republiko, v sorazmerju s številom prebivalstva, v »zbornici narodov« pa je vsaka federalna republika zastopana s 150 poslanci.

V mednarodni javnosti vzbuja veliko pozornosti napovedani obisk Brežnjeva pri predsedniku Titu. Brežnjev bo prispel v Jugoslavijo 15. t.m. Predsednik Tito si je, kot poročajo, že močno opomogel od svoje boleznii na jetrih.

Zveza komunistov Jugoslavije ima zdaj milijon 400.000 članov, kar je največ v njeni zgodovini.

in Slovenski kulturni klub, po poglobljeni razpravi o sedanjem koroškem trenutku so glasno izražajo svojo obsodbo manjšinske politike avstrijske vlade ter socialistične ljudske in svobodnjaške stranke. Po dolgoletnem neizpolnjevanju člena 7 avstrijske državne pogodbe hočejo te sile pod vplivom neonacističnih elementov izvesti preštevovanje slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in tako revidirati državno pogodbo. Zato zahtevajo popolno uresničitev državne pogodbe in izražajo koroškimi Slovencem vso svojo solidarnost in podporo v tem težkem trenutku.

Evropa in manjšine

Ob napovedi neposrednih volitev v evropski parlament, ki bodo na pomlad leta 1978, se je poživilo zanimanje za razvoj zamisli o združevanju Evrope na politični ravni. Manjšinskim narodnostnim skupnostim, ki žive v evropskih mednarodnih državah, pa ne more biti vseeno, kako se bo v prihodnosti izoblikovalo evropsko združevanje. Doslej so manjšine gledale na poskuse združevanja z dokajšnjim nezaupanjem, saj so združevanje na gospodarskem področju prevzele v roke stare centralistične birokratske sile posameznih držav. Sam evropski parlament pa je bil le oktroiran odraz centralističnih parlamentov posameznih držav. Z razvojem decentralizacije in moči posameznih dežel in z napovedjo neposrednih volitev se je pa vendarle vzbudilo upanje, da bodo v Evropi prišle do izraza tudi težnje in potrebe manjšine.

Prvi pogoj, da pride do spoznanja in priznanja manjšin, pa je poglobljeno seznanjanje z njihovo resničnostjo. Hvalevredna pobuda v tem pogledu je bilo študijsko srečanje, ki ga je priredil 6. in 7. novembra Evropski inštitut v Milanu. Zasedanje je bilo posvečeno problematiki narodnostnih skupnosti s posebnim ozirom na ustanovitev univerzitetnih tečajev o manjšinskem vprašanju ter na bližnje evropske volitve. Poleg številnih drugih organizacij, ki se zanimajo za narodnostna vprašanja, so se udeležili srečanja tudi zastopniki Slovenske skupno-

(Dalje na 8. strani)

Kaj tiči za to akcijo

(nadaljevanje s 1. strani)

ne povzročiti v tržaških množicah zmedo (če ne še kaj hujšega) pred skorajšnjo parlamentarno razpravo o zakonskem osnutku za ratifikacijo osimskih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo, to je vplivati na parlament, da ne bi odobril mednarodne pogodbe, ki odstranjuje zadnja, a vendarle zelo važna sporna vprašanja med obema državama.

Prepričani smo, da bo demokratična Italija znala in tudi hotela te nakane zavrniti, vendar se dobro zavedamo, da čas dela v prid raznim političnim špekulantom, ki s svojo pretkano demagogijo utegnejo marsikoga preslepiti. Zato se nam zdi čudno, da vlada in parlament toliko odlašata z rati-

fikacijo omenjenih mednarodnih sporazumov in s tem tudi z dokončno ureditvijo odnosov med sosednjima državama ob Jadranu.

Drugo vprašanje je seveda, kako dejansko uresničiti gospodarske sporazume, da bo od teh imela korist tudi naša slovenska skupnost. V tej zvezi pa smo že pred letom dni napisali, da bi morali Slovenci v Italiji strniti svoje vrste, se sporazumeti za skupno akcijo in za enotne nastope, tako da ne bi bili samo opazovalci dogajanj, temveč tudi akterji. Minilo je leto dni, a doslej se še ni ničesar konkretnega naredilo v tej smeri, kar gotovo ne more biti lepo spricevalo za našo slovensko narodnostno skupnost.

JUGOSLOVANSKI DEFICIT V LETU 1976

Jugoslovanska vlada predvideva, da bo državni proračun nakazal ob koncu leta 1976 primanjkljaj približno 3 milijarde in 800 milijonov din, ki odgovarja 160 milijardam lir. Deficit je treba pripisati zmanjšanju dohodkov od carin na uvoz, pomoči kmetijstvu, pospeševanju izvoza, večanju pokojnin in stroškom za železnico Beograd-Bar. Primanjkljaj nameravajo kriti z osem odstotnimi obveznicami.

ZIMA V AVTOHIŠKAH BO TEŽKA

Po dolgi in mili jeseni v naši deželi se je začelo zdaj tudi pri nas deževje, za katerim bo pritisnil mrz. Zimo bodo posebno hudo občutili ljudje na potresnem področju, ki se niso preselili v sekvestrirana stanovanja v Gradežu, Lignanu in drugod. Nekateri še vedno bivajo v avtohiškah. V preizdelanih barakah, ki jih je dala na razpolago deželna uprava, pa je 1144 zasilnih stanovanj. Ni znano, koliko potresencev živali še pod šotori ali pa se morajo zadovoljiti s tesnimi in mrzlimi avtohiškami.

Pred zloglasnim štetjem v Avstriji

Le še nekaj dni loči koroške Slovence od zloglasnega štetja, ki ga je s pristankom vseh treh avstrijskih strank, zastopanih v dunajskem parlamentu, se pravi socialistične, ljudske in liberalne, odredila avstrijska vlada. Ta se je odločila za takšno štetje, čeprav se je proti njemu izrekla celotna slovenska javnost na Koroškem. Proti štetju pa je nastopila celotna slovenska javnost tako v matični Sloveniji kot pri nas v zamejstvu. Dunajska vlada je očitno klonila pred nacionalistično nemško javnostjo na Koroškem, zlasti pa pred šovinistično organizacijo Heimattienst.

Znano je, da so glede posebnega štetja koroški Slovenci popolnoma enotni, saj sta se obe krovni organizaciji, in sicer Zveza slovenskih organizacij ter Narodni svet, odločili za skupni nastop proti štetju, se pravi za njegov bojkot. V zadnjih tednih so priredili vrsto sestankov po vsej deželi, na

katerih so predstavniki obeh organizacij ljudem obrazložili pravo bistvo štetja in njegov glavni namen. Slovenskim ljudem na Koroškem svetujejo, naj bodo v nedeljo, 14. t. m., doma, naj na posebni obrazec ničesar ne napišejo in razne druge oblike bojkota.

Zelo aktivni pa so, kot nam poročajo s Koroškega, aktivisti Heimattiensta, ki skušajo ljudi pridobivati za svoje teze. Avstrijska javnost je seveda pod vplivom propagande in stališč vseh treh glavnih strank, vendar se čedalje bolj oglašajo posamezniki, ki ukrep dunajske vlade ostro obsojajo. O tem pričajo ne samo številni solidarnostni komiteji po raznih avstrijskih mestih, temveč tudi javna manifestacija po dunajskih ulicah, ki je bila pred kratkim in ki se je je udeležilo lepo število ljudi tudi nemškega jezika. Svojo solidarnost koroškim

(Dalje na 5. strani)

PROSTOR MLADIH

Razgovor s predsednikom Hrvatskega akademskega kluba na Dunaju

Večkrat smo v zvezi s preštevanjem manjšin v Avstriji omenjali hrvaško manjšino, ki živi na Gradiščanskem. Tam živi približno 40.000 Hrvatov, a mnogi so morali zaradi dela na Dunaju, kjer jih je okoli 15.000. Hrvatje živijo na Gradiščanskem že iz časov turških napadov in se tam bavijo predvsem s kmetijstvom. Uživajo izredno malo narodnostnih pravic, med katerimi je dvojezična osnovna šola. Organizirani so še kar dobro. Najvažnejše organizacije so: Hrvatsko kulturno društvo, Tiskovno društvo, Hrvatsko Gradiščansko kulturno društvo in na Dunaju Hrvaški akademski klub. Tiskovno društvo izdaja vsako leto Koledar in časopis Hrvaške novine. Objavljamo intervju s predsednikom Hrvatskega akademskega kluba Jurico Černar prav zato, da se naši bravci поблиže seznanijo z organizacijsko platjo življenja hrvaške narodne skupnosti na Gradiščanskem.

Kdaj in kako je prišlo do ustanovitve Hrvatskega akademskega kluba (HAK) in kateri je bil njegov prvotni namen?

Leta 1947 je doktor Fridrik Binting ostvaril krog, v katerega je pritegnil tako dijake kakor višješolce. Iz tega kroga se je razvil ravno naš klub, ki je bil uradno ustanovljen leta 1948. Prvotni namen kluba je bil, da se v njem zbirajo hrvaški študentje in s tem ohranijo svojo narodnostno identiteto.

Kakšno pa je sedanje delovanje kluba?

V našem klubu imamo vsak četrtek predavanja na raznovrstne teme. Poleg tega prirejamo redne večere tudi za delavce, čeprav je naš klub — kot pravi samo ime — akademski klub. Toda HAK deluje ne samo na Dunaju, ampak tudi na samem Gradiščanskem, kjer organizira vsako leto Dan hrvaške mladine, športne igre, številne koncerte in predavanja. Izdajamo časopis Novi glas, ki izhaja v 2000 izvodih in je za naš klub zelo važen, ker obvešča javnost z našim delovanjem. Ko smo pred tremi leti slavili 25-letnico naše organizacije, smo izdali brošuro »Svečani spis«, ki je napisana dvoje-

zično. S to publikacijo smo se prvič predstavili širši javnosti in v njej so objavljene smernice, ki še danes vodijo naše delovanje.

Ste mogoče politično - ideološko opredeljeni?

Ne, nismo. V narodno obrambnem delovanju je zelo važna enotnost vseh narodnih sil in tega pravila se drži tudi naš klub. V njegovem statutu je namreč rečeno, da je član lahko vsak hrvaški študent ne glede na njegovo ideološko usmerjenost.

Kakšno je vaše stališče do sedanjega preštevanja manjšin v Avstriji?

Odločno smo se uprli sklepu dunajskega parlamenta o ugotavljanju manjšin in se odločili za bojkot. To stališče smo skušali in skušamo propagirati na najrazličnejše načine: z letaki, po

tisku, z manifestacijami, s predavanji, z nastopanjem na radiu in televiziji ipd.

Ali imate stike s Slovenci v Avstriji?

Da, še zlasti zdaj ko bojujemo skupni boj proti preštevanju. Najtesnejše stike imamo seveda s Klubom slovenskih študentov, ki ima kot mi sedež na Dunaju, sodelujemo pa tudi z drugimi slovenskimi organizacijami.

Kako pa ste povezani z matično domovino?

Zelo dobro. V Zagrebu obstaja celo posebno društvo za sodelovanje z gradiščanskimi Hrvatimi.

Bi nam še kaj povedali o programu za bodoče delovanje vašega kluba?

Postavili smo si precej ciljev, med katerimi je prav gotovo najvažnejša ustanovitev lokalnih sekcij našega kluba po vsem Gradiščanskem. Letos pozimi nadalje mislimo začeti z delovanjem dramske skupine in športnega društva za karate. Poleg tega se že dalj časa borimo za hrvaški radio in televizijo, kakor tudi za ustanovitev hrvaške gimnazije.

Veronika Breclj

Koroški skavti vrnili obisk

Kot smo že poročali, so tržaški in goriški skavti in skavtinje obiskali brate na Koroškem 3. oktobra letos. Tako so izpolnili obljubo, ki so jo skupno izrekli ob koncu letošnjega skupnega tabora: medsebojne stike je treba še okrepiti!

V soboto in nedeljo pa je 43 koroških skavtov potovalo po naših krajih. Med njimi so bile tudi štiri skavtinje, ustanovitelj g. Janez Rovani in duhovni voditelj g. Franc Vidic. Obisk je vodil skavt Maks Domej.

Ze časovna bližina obeh obiskov pričča, da se med skavti kuje močna vez prijateljstva in povezanosti. To potrjuje tudi vzdušje, ki je ves čas spremljalo obiskovalce.

Koroški skavti so v soboto popoldne bili najprej v Gorici. Ogleдали so si mesto, skavti in skavtinje z Goriške pa so jim priskrbeli večerjo in družaben večer.

Prenočili so v Marijanišču na Opčinah, v nedeljo zjutraj pa so v spremstvu nekaterih tržaških skavtinj in skavtov obiskali Repen-

tabor jamo pri Briščikih, Rižarno, Sv. Just in Miramar. Velika večina je bila namreč prvič v teh krajih, pokazati pa smo jim hoteli nekaj prič zgodovine, Kras in morje.

Kosilo je bilo v Marijanišču, kjer je bilo potem krajše srečanje v dvorani Finžgarjevega doma. Nastopili so Galebi in Taims, v imenu katerih je g. Franc Pohajač izrazil solidarnost z bojem koroških Slovencev. Vmes je bilo nekaj diapozitivov o delu na potresnem področju.

Pred tem in po tem je bilo nekaj časa za proste razgovore in razvedrilo, pred odhodom koroških bratov pa je bila še skupna maša v openski cerkvi.

—o—

Slovenski kulturni klub, ul. Donizetti 3/I, vabi v soboto, 13. t.m., na

MARTINOVANJE

Na sporedu bo zabava s plesom z začetkom ob 19.30. Pridi točno!

Seja devinsko-nabrežinskega občinskega sveta

Prejšnji petek se je ponovno sestel nabrežinski občinski svet. Na dnevnem redu je bila predvsem razprava o stanju na Koroškem pred skorajšnjim preštevanjem slovenske manjšine ter odobritev prispevka staršev otrok v otroških vrtcih.

Pri prvi točki so se vse skupine strinjale s predlagano resolucijo, predstavnik SSK pa je posebej poudaril, da je devinsko-nabrežinska sekcija s posebnim izletom na Koroško stvarno dokazala vso solidarnost s koroškimi brati ob tem hudem trenutku. Sprejeta je nato bila resolucija, ki pravi:

»Občinski svet občine Devin - Nabrežina, ki se je sestel dne 26.10.1976, izreka svojo solidarnost pravičnim zahtevam koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov in poziva avstrijske delovne ljudi in vse demo-

PROBLEMI ŠTIVANA

Podžupan iz Nabrežine Caldi in nekateri občinski odborniki so v sredo sprejeli petčlansko delegacijo iz Štivanja, kjer že vrsto let obstaja vaški odbor, ki se zanima za splošne koristi v vasi. Delegacija je občinskim predstavnikom obrazložila nekatera vprašanja, ki tarejo prebivalce Štivanja. Gre najprej za izgradnjo novega vodnjaka sredi vasi. Stari vodnjak je namreč bil odstranjen med deli za gradnjo novega tržaškega vodovoda. Tržaško občinsko podjetje ACEGAT se je bilo že obvezalo, da bo na lastne stroške zgradilo manjši vodnjak, ki bi bil bolj v skladu s kraškim okoljem. Doslej to delo ni bilo izvršeno. Drugo vprašanje je javna razsvetljava vzdolž državne ceste proti Gorici. Občinski svet je bil svoj čas odobrilo to delo, ki pa do zdaj tudi ni bilo izvršeno. Tretje vprašanje pa je cesta proti »Jaknam«, ki so jo morali pred leti zapreti, ker obstaja nevarnost, da se cestišče pogrezne, kar je tudi posledica gradnje novega tržaškega vodovoda.

Delegacija je občinskim zastopnikom obrazložila še nekatera manjša vprašanja ter naprosila občinsko upravo, naj se zanima, da se rešijo.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

NA SPLOŠNO ŽELJO OBČINSTVA

Ponovitev tragikomedije Alda Nicolaja

STARA GARDA

V petek, 12. novembra ob 20,30

i n

v nedeljo, 14. novembra ob 16. uri

ponovitev igre Josipa Tavčarja

IGORJU UGAJA BACH

Enotna cena s popustom lir 1.000

ZADNJIČ V KULTURNEM DOMU

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

GOSTOVANJE LUTKOVNEGA GLEDALIŠČA

IZ LJUBLJANE

Svetlana Makarovič

S O V I C A O K A

V ponedeljek, 15. novembra ob 15.30 in ob 17.30

(Mala dvorana)

krate, da podprejo boj manjšin, ki sta se uprli nedemokratičnemu ravnanju avstrijskih političnih sil. Nedopustljivo je, da te sile vztrajajo na svojih nepopustljivih stališčih in da skušajo s številom pripadnikov narodnim manjšinam pogojevati priznavanje osnovnih narodnih pravic.

Občinski svet ugotavlja, da je preštevanje pripadnikov manjšine ponoven poskus nemških nacionalističnih krogov, da bi zadržali slovenstvo na Koroškem, kjer vse do danes ne obstajajo pogoji, v katerih bi pripadniki manjšin bili enakopravni in zaščiteni. Brez osnovnih pogojev za svoj razvoj so pripadniki manjšin živeli v nenehnem strahu in negotovosti, vendar kljub dolgoternemu pritisku zavest koroških Slovencev ni zamrla, ampak se iz dneva v dan krepi ob podpori demokratičnih sil.

Občinski svet občine Devin - Nabrežina je prepričan, da je boj narodnih manjšin v Avstriji pravičen, zato izreka koroškemu Slovincem popolno solidarnost in izraža željo, da bi bil njihov boj po uveljavitvi njihovih pravic uspešen.

Končno občinski svet izreka globoko ogorčenje zoper ponovni izzivalni podvig, ki so ga reakcionarni avstrijski krogi napravili proti spomeniku NOB na Komelju.

Pri naslednji točki se je razvnela zanimiva in živa diskusija, saj so tako predstavniki SSK kot DC očitali upravi, da skuša nedemokratično vsiliti plačevanje vrtcev, ne da bi se predhodno posvetovala z ostalimi strankami. Posebej je predstavnik SSK očital odboru, da ni bil nihče seznanjen s sklicevanjem javnih sestankov, na katerih so s starši razpravljali o tem problemu. V tem zasledimo nedoslednost predvsem KPI, ki v tržaški občini zahteva (popolnoma upravičeno), da se o tako važnih odločitvah zaslisi vse stranke, v Devinu-Nabrežini pa odbornik sam (vsaj tako se zdi) sprejema samovoljne odločitve. Poleg tega, je dejal Brezigar, so slovenski otroški vrtci v Devinu-Nabrežini zaščiteni po londonski spomenici in kaže, da nihče tega ni upošteval pri izdelavi odborovega predloga. Končno je SSK zahtevala, da se o tem vprašanju zavzame enotno stališče v javnih upravah v pokrajini, da ne bodo na-

ši otroci deležni različnih uslug, ki bodo odvisne od posameznih uprav. Šele tedaj bi lahko sprejeli neko pametno odločitev. Prišlo je do posvetovanja med posameznimi strankami in končno je bil sprejet predlog, da bodo starši z letnim dohodkom, ki presega 2.500.000, prispevali za hrano 6.000 lir mesečno za prvega otroka in 8.000 lir za več otrok. Slovenska skupnost je sprejela ta predlog pod pogojem, da nabrežinska občina prevzame pobudo, da v enem letu pride do enotnega pravilnika za vse vrtce v pokrajini. Pred sejo je pri vprašanih prišlo ponovno do izraza omalovaževanje slovensčine, saj se zapisniki že dosledno pošiljajo svetovalcem le v italijanskem jeziku. S tem v zvezi velja omeniti, da je načelnik svetovalske skupine KPI predložil osnutek resolucije, o kateri naj bi se razpravljalo na eni prihodnjih sej, samo v italijanščini, češ da za prevod ni bilo časa.

n k

—o—

Ob desetletnici Športnega društva Sokol SLAVNOSTNA AKADEMIJA V NABREŽINI

Ob desetletnici ustanovitve Športnega društva Sokol bo v nedeljo, 14. t.m., v občinski telovadnici v Nabrežini slavnostna akademija. Začetek ob 17. uri.

Nastopili bodo: gledališki igralec Stane Rastresen, moški in dekliški zbor »Igo Gruden«, baletna skupina SPD »Tabor« z Opčin, harmonikarski duo Kante - Furlan in narodno-zabavni ansambel.

—o—

»EN DAN Z EDVARDOM« PRI SV. IVANU

V nedeljo 14. novembra bo ob 17. uri gostoval Amaterski oder Prosek - Kontovel v Marijinem domu pri Sv. Ivanu z veseloigro v treh slikah Hans Friedrich Kühnelt: »En dan z Edvardom«.

—o—

DRUSTVO SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV Trst

vljudno vabi na večer, posvečen

DVAJSETI OBLETNICI MADŽARSKE VSTAJE

Uvodno besedo bo podal časniki Saša Martelanc.

Večer bo v dvorani Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3 v ponedeljek, 15. novembra, ob 20.15.

Odbor

Rezultati enotnega nastopanja

Enotni odločni nastop vse slovenske javnosti za samostojni slovenski šolski okraj je prinesel prvi pozitivni rezultat z resolucijo tržaškega pokrajinskega sveta, ki so jo odobrile vse demokratične stranke. Pokrajinski svet predlaga deželi poleg treh ozemeljsko razdeljenih okrajev za tržaško pokrajino še dodatni funkcionalni okraj, v katerega bodo vključene vse obstoječe slovenske šole v tržaški pokrajini kot prvi ukrep k izpolnitvi zahteve po didaktični in kulturni avtonomiji slovenske šole. Resolucija zahteva od dežele, naj poskrbi za novo strukturo sveta za slovenske šole, ki naj zagotovi njeno samoupravljanje.

Gre seveda le za prvi rezultat boja slovenske narodnostne skupnosti, ki bo mora-

la še naprej enotno in odločno pritiskati na oblasti, tako na deželni kot tudi na vsedržavni ravni, da dejansko uresničijo avtonomijo slovenskih šol in ustanovitev šol s slovenskim učnim jezikom v Beneški Sloveniji.

Ob robu naj omenimo, da se resolucija glede predloga za ustanovitev samostojnega slovenskega šolskega okraja nanaša le na stališča manjših občin tržaške pokrajine. Dejansko so se tudi konzulte tržaške občine, kjer so zastopani Slovenci, soglasno izrekle za slovenski okraj. Lahko rečemo, da je prav v svetoivanski konzultu tržaške občine tekla več mesecev temeljita in poglobljena razprava o problemu, saj je v tej konzultu največ slovenskih šolskih zavodov.

Razgibana kulturno-prosvetna dejavnost v Števerjanu

Pred kratkim smo dobili 6. letošnjo številko »Števerjanskega vestnika«, ki je izšla še v prejšnjem mesecu. To glasilo izdaja društvo »F.B. Sedej« iz Števerjana že osmo leto in vsakokrat prinaša veliko novic predvsem iz kulturno - prosvetnega delovanja v vasi, pa tudi iz delovanja tamkajšnje občinske uprave.

»Števerjanski vestnik« poroča med drugim o obisku deželnega odbornika za prevoze Cociannija letos jeseni v Števerjanu, kjer so ga občinski upravitelji seznanili s potrebo po nakupu šolskega avtobusa za tiste dijake, ki obiskujejo srednje šole v Gorici, ogledal pa si je tudi gradbišče nove osnovne šole. Sad tega obiska je bil, da je deželna uprava kmalu nato nakazala občini 12 milijonov lir, 5 milijonov je dobila že prej od države, tako da je lahko kupila šolski avtobus. Prejšnji mesec se je v Števerjanu sestal na prvi seji v letošnji jesenski - zimski sezoni odbor društva »F.B. Sedej«. Odbor sestavlja, kot poroča glasilo, nad dvajset mladih ljudi, kar je poroka za živahnost delovanje društva. Na omenjeni seji so razpravljali o nastopu mešanega zboru na letošnji Cecilijanki, o izbiri igre, ki naj bi jo naštudirala igralska skupina, o programu kulturnih, družabnih in filmskih večerov ter o Miklavževanju in božičnici. Mnogo svojih naporov pa bo odbor se-

Kratke z Goriškega

V goriški galeriji »Il Torchio« v ulici Mameli razstavlja do srede tega meseca svoja dela slovenski slikar Demetrij Cej, sicer scenograf pri Stalnem slovenskem gledališču v Trstu.

Mladinski center v Gorici je prejšnji teden priredil večer solidarnosti s koroškimi Slovenci, na katerem so bili gostje člani Kluba slovenskih študentov na Dunaju. Prireditelj je bila v Slovenskem dijaškem domu na Svetogorski cesti.

Železniška proga Videm - Trbiž je deloma že usposobljena za promet, vendar le za tovarne vlake. Potniški vlaki odhajajo v Avstrijo še vedno čez Jugoslavijo. Dolgotrajna prekinitev prometa na tej progi kaže, da je bila ob zadnjem septembrskem potresu precej bolj poškodovana kot ob prvem majskem preusmeritev prometa pa je močno bremenila goriško železniško postajo, ki je s pomanjkljivimi napravami težko zmogla opremljati tako povečan promet.

ITALIJANSKO - JUGOSLOVANSKO SODELOVANJE V BOJU PROTI TOČI

Na obmejnem področju med Italijo in Jugoslavijo (na Goriškem) bo v kratkem prišlo do sodelovanja na področju preventivnega boja proti toči. Zadevni sporazum so pripravili pristojni organi na obeh straneh meje, ki so izdelali tudi načrt za sodelovanje. Predvidena je postavitve radarske postaje, radijskih zvez in naprav za izstreljevanje raket proti toči. Finančne stroške za kritje službe bosta nosili obe državi.

veda moral posvetiti organizaciji tradicionalnega festivala ljudske zabavne glasbe, ki bo prihodnje leto 25. in 26. junija. Glasilo poroča nadalje o raznih prireditvah letos v Števerjanu, tako o prazniku prijateljstva meseca septembra, katerega izkupiček je bil namenjen prizadetim od potresa, o občnem zboru športnega združenja »Brda« in o nastopu dramske skupine iz Standreža, ki je gostovala prejšnji mesec z Nušičevo komedijo »Sumljiva oseba«. V »Števerjanskem vestniku« zvezo nadalje o izletu Števerjancev na Koroško letos poleti, o nastopih domačega ansambla »Veseli Števerjanci«, glasilo pa nas seznani tudi z razveseljivo novico, da je letošnja letina grozdja bila dobra, tako da so domači briški vinogradniki z njo zadovoljni.

—o—

PRED ZLOGLASNIM STETJEM V AVSTRIJI

(Nadaljevanje s 3. strani)

Slovincem in gradiščanskim Hrvatom so tako javno izrazili pripadniki različnih veroizpovedi in političnih prepričanj.

Slovinci v matični domovini in pri nas v zamejstvu upamo in želimo, da bi bojkot posebnega štetja popolnoma uspel in da bi nedelja, 14. novembra 1976, pomenila dejansko zmago slovenske in hrvatske manjšine ter demokratične javnosti v Avstriji in začetek novega svetlejšega poglavja v zgodovini naše in hrvatske manjšine v Avstriji.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU razpisuje

A B O N M A

za sezono 1976-77

Vpisovanje abonentov se nadaljuje pri glavni blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4, tel. 734-265 ob delavnikih od 11. do 14. ure. V okoliških vasem vpisujejo abonente tudi predstavniki prosvetnih društev.

ZAKAJ SE KOROŠKI SLOVENC NE MOREJO VDATI PRITISKU HEIMATDIENSTA

(Nadaljevanje s 1. strani)

dienst je ne samo zatočišče starih nacistov, ki se delajo danes za socialiste ali liberalce ali krščanske demokrate, da lahko delajo kariero v demokratični Avstriji, ampak tudi ena izmed glavnih baz novega nacističnega gibanja v Evropi. Manjkajo mu samo zastave s kljukastim križem in pogum, da bi se odkrito proglasil za nacionalsocialistično organizacijo.

Zato koroški Slovenci ne morejo in ne smejo kapitulirati pred tem nasprotnikom, tudi če se mu je posrečilo, da je s političnim izsiljevanjem z volivnimi glasovi ali s čim drugim prisilil h kapitulaciji avstrijsko vlado in vse tri glavne stranke. Boj proti njemu bo šel naprej, dokler ne bo poražen, čeprav bo treba znanprej bolj premišljeno in uspešno voditi ta boj. Toda v resnici to ni samo boj koroških Slovencev, ampak boj vseh Slovencev, boj vsega slovenskega naroda. Zelo bi se motil, kdor bi menil, da so protesti, ki se dvigajo danes proti poskusu drobljenja teritorialne povezanosti slovenstva na Koroškem v posamezne oaze, retorika. Mišljeni so vražje resno in avstrijska vlada in parlament bi dobro storila, če bi to upoštevala.

JUGOSLAVIJA VEČA IZVOZ IN MANJŠA UVOZ

V mesecu juliju je bil jugoslovanski izvoz večji v primerjavi z lanskim julijem za 18 odstotkov, medtem ko je uvoz v istem času padel za 18 odstotkov. Te podatke je objavil zvezni urad za statistiko. Julija je Jugoslavija izvozila za 6.819 milijard dinarjev (401 milijon dolarjev), uvozila pa v vrednosti 9.291 milijarde dinarjev (546 milijonov dolarjev). V prvih sedmih mesecih leta 1976 se je Jugoslaviji posrečilo povečati izvoz za 23 odstotkov v primerjavi z istim obdobjem lani in zmanjšati uvoz za 12 odstotkov.

—o—

DAROVJI IN PRISPEVKI

V spomin na strica Zorkota Pertota darujeta Zorka Polič in Sonja Mosquin 20 tisoč lir Slovenskemu dobrodelnemu društvu v Trstu.

POGREB ALBERTA REJCA

V četrtek, 4. t. m., so na pokopališču na Viču pri Ljubljani položili v zemljo žaro s pepelom pokojnega antifašističnega bojevnika Alberta Rejca. Pogreba se je udeležila velika množica pokojnikovih znancev, prijateljev in sodelavcev iz rodnega Tolmina iz Ljubljane, pa tudi s Tržaškega, Goriškega in iz Beneške Slovenije in drugod. Od pokojnika so se z govori poslovili prof. Dominko, tolminski rojaki Močnik, Stanko Skočir in Tone Rutar, verski obred pa je opravil in spregovoril v pokojnikov spomin p. dr. Roman Tominec. Pogreba se je udeležilo več znanih starejših primorskih javnih delavcev, tako že 91-letni Rudolf Golouh, dr. Lavo Čermelj, predsednik Kluba starih goriških študentov Franc Gorkič in drugi. Prišli so tudi nekateri beneškoslovenski duhovniki, da bi tako izrazili zadnje spoštovanje svojemu prijatelju in odličnemu poznavalcu beneškoslovenske stvarnosti. Naj še omenimo, da je Novi list pred

leti objavil daljši intervju s pok. Rejcem o primorskih in še posebej o zamejskih vprašanjih, v katerem je pokazal veliko širino duha in bistrost ter pronicljivost v presojanju žgočih aktualnih vprašanj. Albert Rejec je veliko pisal tudi v koledar Goriške Mohorjeve družbe in v Trinkov koledar. Naj v miru počiva v slovenski zemlji, ki jo je tako močno ljubil!

— o —

POPRAVEK

V Novem listu z dne 28. oktobra t.l. je prišlo na peti strani do neljube pomote. Naslov članka »Studi Goriziani tudi o Slovincih« se mora pravilno glasiti »Iniziativa Isontina tudi o Slovincih«. Članek se nanaša torej na 67. številko goriške revije »Iniziativa Isontina« in ne na revijo »Studi Goriziani«, kot je pomotoma navedeno tudi v prvem stavku članka. Bralcem se za spodrsrlaj opravičujemo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Eksperantisti se zavzemajo za ogrožene jezike

Zadnje čase se kot gobe po dežju pojavljajo razni seminarji in srečanja, na katerih je razprava osredotočena na vprašanje nesvobodnih etničnih ali narodnih skupnosti. Tako je — da se omejimo samo na italijansko republiko — oktobra zborovala v Sassariju na Sardiniji Liga za izpolnitev 6. člena italijanske ustave; te prve novembrske dni pa so se za ogrožene jezike zavzemali kar na treh srečanjih hkrati. V Sappadi-Pladen je zboroval federalni odbor mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur (AIDLICM); v Milanu je bilo zanimivo srečanje, ki je vprašanje etničnih skupnosti povezovalo z delom evropskega parlamenta; v Rimu pa so imeli esperantisti seminar o jeziku in demokraciji, na katerem je bil govor predvsem o obrambi pred hegemonističnimi jeziki.

Po vrnitvi s Sardinije kjer je bilo srečanje sicer začetniško in slabo pripravljeno, a je človek vzel na znanje obljubo radikalcev, da se bodo bili za naše pravice, — sem se odpravil v Rim nekoliko skeptičen. To pa ne toliko zato, ker bi podvomil v organizacijsko sposobnost esperantistov, temveč ker se mi je že nekaj časa povračal dvom, ali tudi esperantisti, kot to delajo komunisti, ne skušajo instrumentalizirati etničnega prebujenja v korist svojega gibanja.

No, priznati moram, da so bili moji pomisleki zgrešeni. Zakaj ne samo, da so bili na seminarju vsi jeziki enakovredni in simultano prevajani, ampak niso prisotni esperantisti ne vsiljevali svojih prepričanj, ne se potegovali za uveljavitev esperantščine. Prav nasprotno, človek je imel vtis, da je v družbi ljudi, ki so širokih pogledov in demokratično sproščeni. Posebno doživetje pa je, da se vrstijo pred tabo na govorniškem odru univerzitetni profesorji vseh koncev Evrope in ti v tekoči esperantščini predavajo o jezikovnih vprašanjih v Aziji ali Afriki. Prvi vtis, da imaš namreč opraviti z nekakšno protestantsko sekto, se počasi razblijni in zmeraj bolj se v tebi krepi prepričanje, da tvojim prisrčnim gostiteljem v resnici gre za mednarodno sporazumevanje in za odpravo hegemonije jezikov velikih narodov nad jeziki manjših narodov. Tako so ves čas na tapeti vprašanja klasičnega kolonializma in vprašanja notranjega kolonializma, to se pravi ekonomskega in jezikovnega kolonializma znotraj

posameznih držav. Tu pa tam se je seveda pojavljal tudi poudarek o potrebi svetovnega jezika, vendar ni bilo v več kot dveh desetinah referatov esperantščini posvečenih več kot nekaj stavkov. Ta zavzetost za poglavitno problematiko in odsotnost sleherne propagandne taktike sta bila prav gotovo najboljši protitoksini za odpravo skepse, kakršna je bila moja.

Štiridnevni intenzivni študij (po šest referatov na dan) je dopolnil podoba tega seminarja, ki je bil prav gotovo med najbolj pomembnimi, ki sem na njih sodeloval. Predolgo bi se zamudil, ko bi hotel podati vsebino vseh referatov; naj zadostuje nekaj imen in naslovov. Hans Bakker: Protislovja v jezikovni politiki. Michel Duc Goninaz: Ali je in kdaj je mogoča jezikovna demokracija. Jan Knappert: Jezikovna demokracija v Afriki. Luigi Santamaria: Ali je jezikovna demokracija mogoča na območju posameznega jezika. (Primer Indonezije in Malezije). O evropskih primerih so poročali predstavniki Kataloncev, Baskov, o položaju Slovencev v Avstriji je bil prebran referat Janka Messnerja. O etničnih skupnosti v Sloveniji je poročala Vera Osolnik kot predstavnica inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane. Iz Slovenije je nastopil tudi Boris Grabnar s temo o komunikacijskih sredstvih, jezikih in mejah. Sam sem prikazal jezikovni položaj Slovencev v Italiji in poudaril predvsem tragično usodo beneških Slovencev. Dodal pa sem, da opozarjam kolege

na zgodovinsko nemezo, ko slovenski človek govori o svojem občestvu v krilu tiste palače Venetia, na balkonu katere nas je nekoč gromovniški voditelj obsojal na smrt.

Da, to moram dodati, da je bil seminar v sagem središču Rima, tako da smo med predavanji imeli pred sabo umetniško ponesrečeni oltar italijanske domovine. In tudi ta okolnost je imela svoj pomemben podton; saj smo se prav v srcu nekdanjega imperija zavzemali za odrešitev izpod hegemonističnega jarma novih, stehokratiziranih kultur. In ko sem sledil profesorju zadrške univerze Josipu Vrančiču, ki je najpoprej meni v hrvaščini, potem pa esperantistom v esperantščini tolmačil bistvo svojega referata o »total design«, sem ugotavljal, da sem za obrambo ogroženih jezikov našel prijatelje, za katere nisem vedel, obenem pa sem sklenil, da bom v prvi priložnosti spregovoril esperantščini v prid. Še posebno zato, ker bi se zanj moral zanimati tudi naša mladina.

—o—

NOVA KNJIGA BOŽA MILANOVIČA

Znani hrvatski istrski duhovnik ter javni delavec v razdobju med obema vojnama, msgr. dr. Božo Milanović je napisal novo knjigo, ki bo gotovo zanimala primorske Slovence. Knjiga ima naslov »Moje uspomene« (Moji spomini) in sta jo izdali »Istarsko književno društvo sv. Cirila i Metoda« v Pazinu ter »Kršćanska sadašnjost« v Zagrebu. Avtor obravnava dogajanja zlasti v dobi med obema vojnama, ko je v Istri in na Primorskem divjal fašizem. Knjiga obsega 213 strani. Dr. Milanović se je po osvoboditvi, ki jo je dočakal v Trstu, kamor se je vrnil iz konfinacije v notranjosti Italije, ponovno nastanil v svoji rojstni Istri. Za časa mirovne konference v Parizu je bil kot izvedenec član jugoslovske delegacije.

J. Š.

NAŠA LEDINA

Doslej objavljeno tolminsko izrazje bi bilo lahko bolje urejeno in razvrščeno po zaporednih črkah ali po vsebini. Objavljanje po načinu »kakor pač pride« gotovo ni za vsakogar sprejemljivo. Toda že samo zapisovanje vzame veliko časa, razporejanje in urejanje bi delo samo še podvojilo, če ne že potrojilo. To pa spada v področje tistih, ki se ali ki bi se morali s takim delom poklicno ukvarjati.

Pripomnim naj še, da je narečne oblike pogosto težko zapisati. Zato skušam besede nekoliko pravorečno popraviti, seveda tam, kjer se da. Namesto dvoustničnega -u, postavljam -v; namesto poudarjenega -a pa -o, npr. brjač in te v zapisovanju ostanejo (za borjač). Težave so s polglasniki, ki jih ne zapišem ali pa so zapisani kot -e ali opuščaj -'.

Glede izrazja, ki naj bi bilo tuje, si je boljše pridržati mnenje. Preprosto čiščenje izražanja, z nekimi vnaprejšnjimi sklepi, da je vse tuje, kar je komu manj ali pa neznano ali pa da zveni nekoliko neslovensko, je dostikrat navivno. V prejšnjih objavah se še uredništvo »Novoga lista«, ki mi zapise prijazno objavlja, ni moglo zdržati, da besedi *peštati* ne bi pridalo svoje »ugotovitve«, da je lahko od ital. »calpe-stare«. Lahko je, lahko pa tudi ni. Toda zaradi kake podmene še ne pomeni, da bi jo morali preganjati iz pisanja. Siceh pa je v beneški italijanščini veliko izrazov, ki naj bi pripadali še predlatinskim govorom in podobne najdemo tudi v slovenskih narečjih skoraj s popolnoma

enakim pomenom, npr. v tolminskem govoru: ben.it. roba (tolm. robota), gorna (gorna), bula (bula), musso (muš), crepa (krepa), tromba (tromba), baita (bajta), pustoto (pustota), tripa (tripe), chiompo (čompa), grapa (grapa), frezzo (frača), nata (natje), pieta (pleta)... (D. Trstenjak, Letopis Slovenske matice 1875, Slovanski elementi v venetščini).

Ali gre sedaj za »slovsanske« elemente ali za indoevropske ali za baltoslovsanske, s tem naj se ukvarja jezikoslovec. Za oblikovanje slovsanskega knjižnega jezika tako starinske in — če že kdaj sprejete — že davno udomačene besede — ne morejo biti zgolj zanimive, ampak tudi vredne zapisa. Čas bi že bil, da bi se znebili naivnega pojmovanja, da vse, kar je »tujemu« podobno, je treba izločiti ali pa nodemistiti z »bratskim« slovsanskim izrazjem, češ da smo nekoč to slovsansko izrazje morali imeti, pa da ga je spodrinil tuj izraz. Takšno gledanje je še posledica velenemške propagande o hlapčevstvu, čemur je sledila očiščevalna gonja, češ nobenih znakov takega hlapčevstva, prečrtaj, preženi vse, kar bi že spominjalo na menda večkulturno nemstvo. Histerija in kompleks takega početja sta se obdržala do danes. Kaj bi rekli npr. »germanski« Angleži, če bi morali iz svojega jezika začeti trebiti romanski izrazni sklad? Zakaj se npr. naši sosede ne potrudijo, da bi svoj jezik očistili od dozdevno nemških besed kot »piazza« (Platz) ali »borgo« (Burg)?

(dalje)

STALNO GLEDALIŠČE DEŽELE FJK

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE

vljudno vabita

na predstavo »Idealista« v četrtek, 18. t.m., ob 20.30 v gledališču Rossetti, s katero bo Stalno gledališče FJK počastilo stoletnico rojstva Ivana Cankarja.

Besedilo za gledališko uprizoritev je priredil Fulvio Tomizza po romanu »Martin Kačur - življenjepiš idealista«.

Vstopnice s posebnim popustom so v prodaji pri blagajni Kulturnega doma ob delavnikih od 11. do 14. ure in v času vseh prireditev v Kulturnem domu.

Rezervacija možna tudi po telefonu 734-265.

PISMA UREDNIŠTVU

RAZMISLJANJE O SLOVENSKI SKUPNOSTI

Nedolgo tega je tržaška »Slovenska skupnost« imela svoj občni zbor. O njem je najbrž večina zamejske javnosti izvedela šele iz radijskih poročil na samo soboto in nedeljo, ko se je zbor vršil. Več o njem pa šele iz sklepnega poročila v zamejskem tisku, predvsem v Novem listu in v Katoliškem glasu, ki sta ga objavila na prvi strani.

Ob vsem tem se zdi, da bi bilo treba občni zbor najaviti vsaj mesec ali mesec in pol prej. Tako bi vsi oni, ki niso posebej udeleženi, mogli poslati svoje predloge, svoja mnenja, utemeljiti v javnih občilih pomen (!) samostojne slovenske politične organizacije — odpreti, skratka, nekako javno razpravo, z namenom, da se z obstojem in pomenom Slovenske skupnosti seznanijo kar najširši krogi v zamejstvu ne glede na svoje osebno prepričanje. In končno, pred volitvami, ne samo tedaj, ko ta napravi določene korake v političnem življenju dežele, pokrajin in občin (kar se ne dogaja vsak dan ali vsak teden), ampak redno, predvsem v idejnem smislu, tako da naši javnosti nenehno osvežujemo nepogrešljivost te edine samostojne slovenske politične organizacije.

Danes npr. se že nihče več izrecno ne spominja, da je bila prav Slovenska skupnost pred leti tista, ki je za takrat z zelo tveganim korakom sodelovanja v občinskih in pokrajinskih upravah položila temelj odpiranja večinske do manjšinske skupnosti v deželi. Prav njena zasluga je, da je prišlo do prvih dvojezičnih napisov na Tržaškem (sledili so na Goriškem) in s tem do treznejšega obravnavanja obmejne resničnosti, ki je zamenjalo prejšnje sakrosantne nacionalne mite o svetih in mučeniških mestih in rekah.

Prav konstruktivno sodelovanje Slovenske skupnosti v političnih dogovorih z glavno stranko in njenim zavezništvom pri večinskem narodu je privedlo do odprtja, pravzaprav do preloma nasproti dotodaj zakletemu odbijanju vsakega nameščanja slovenskih ljudi v javni upravi, odbijanju vsakršne podpore slovenskim kulturnim in športnim ustanovam, kakor da bi bile tuje. Takrat, ko vsedrjavne stranke, ki pritegujejo pomemben delež naših ljudi, niso vedele drugega kot propagandno demagoški »zahtevamo!«, »terjamo!«, »protestiramo!«, itd. in se je konstruktivni korak »Slovenske skupnosti« k sodelovanju neredko prikazoval kot izdajstvo zamejske narodne enotnosti, kot pristop »gospodov« k vladajočemu meščanskemu taboru.

Tako velik del naših ljudi kaj hitro pozabi, ob vsem tem bombardiranju, na naše lastne, oziroma posebne slovenske zadeve, ki bi mu morale biti vendarle središče zanimanja. Še svedovnimi in mednarodnimi novicami je že tako nasičen, da ga niti ne bo več posebej zanimalo, komu gre prvenstvena zasluga za spremembo vzdušje v deželi ali za to, če ni mogoče tudi šolski zakon Belci-Škerk in nedavni Belcilev predlog za slovensko gledališče prav posled-

(Dalje na 8. strani)

PRIMER DOBRE IN SLABE ODDAJE

Primorski dnevnik je 31. oktobra prinesel članek o primeru dobre in slabe oddaje na Radiu Trst A. Gre za mlade, neizkušene in večnoma govorniško neizšolane nove povezovavce

lahke glasbe. Članek je podpisan z Nip, torej anonimen, to pa seveda, ni simpatično. Pretekli mesec smo izrekli na račun teh povezovavcev mnogo sodb, a nisem slišala niti ene tako krivične in krute obsodbe, kot jo je Nip izrekel o povezovavcu »slabe« oddaje. Jasno je, da je prav, da kritiziramo pa ne samo njih, temveč tudi povezovavce prejšnjih stalnih oddaj lahke glasbe, ki so resnična kopija povezovavcev na italijanskih postajah, a kritika naj bo izpodbudna, biti mora dobronamerna, čim bolj pravična in neosebna. Resnica je, da pri večini teh mladih ljudi že po enem mesecu vidimo velik napredek. Mislim, da se s tem strinjajo še tako strogi sodniki.

Da preidemo k primeru »slabe« oddaje. Glejte, prav ta povezovalec se nam je (govorim v množini in lahko navedem imena) zdel od vsega začetka eden najboljših. »Njegove plošče so več ali manj dobre«. Jaz gotovo nisem merodajna, kar zadeva lahko glasbo, a povezovavec se z njo ukvarja že dolga leta. Kje je že ansambel Pleiades, katerega duša je bil! Mislim, da bi mu ta občitek lahko prihranili. A huje je to, da mu »Nip« očita slabo slovenščino. Narobe, dragi, in še celo izgovor ima dober. Res je rekel 'odšraufati', prej je rekel odviti, glagol »odšraufati« je bil med navednicami, morda za šalo, morda zaradi večje jasnosti. Tudi za vas 'Korošci' ni vedel — a dragi Nip, v primeri z vsemi drugimi napakami, ki gredo po radijskih valovih, so vaši očitki iskanje dlake v jajcu.

Tudi izgovarjava angleških imen naj bi bila slaba. Jaz poslušam te oddaje (sploh ne razumem pisca, da se ponovno obrača samo na mladino, kaj pa smo mi!) in s tesnobo čakam, kako bodo izgovorili naslov ali ime kake popevke. Glejte, večina pove kar dobro in to ne samo angleška, ampak tudi francoska in nemška imena. Tako tudi naša »garjeva ovca«. Naj Nip poslušaja tuje postaje, bo videl razliko! Mladim povezovavcem bi svetovala, naj se v dvomih — (in kdo jih nima? Imena se dostikrat ne ozirajo na pravila izgovarjave, ampak so ustaljena) obrnejo na naše napovedovavce in napovedovavke. Ljubeznivi so in vam bodo radi pomagali.

Kar zadeva tekst te oddaje, ki mladini (mladini!) ne more »nič povedati«, bi Nipa spomnila, da je to lahka glasba in nam je ena težka oddaja kar dovolj. Mi pri poslušanju delamo, likamo, pomivamo, čistimo, šivamo — in blaženi odpremo svojo postajo, ki nas zdaj spremlja ves dan. Meni se vici niso zdeli neslani. Poslušavcev nas je več vrst in s humorjem je sploh križ. So tudi ljudje, ki so brez smisla za humor, ljudje ki »slanega« vica ne bi niti razumeli. Radio hoče ustreči poslušavstvu, ne samo študirani mladini! Glejte, jaz dvomim, da bi celo mladina mogla ves dan poslušati resne in težke argumente, sama pereča vprašanja.

In zdaj smo pri primeru dobre oddaje. Tudi to poslušam, a dragi Nip, za to oddajo je treba popustiti vsako delo. Pri nas vsi stojimo pri aparatu in molčimo, ker povezovavka hiti, hiti... Odpreti moraš pamet in ušesa, da moreš vse absorbirati. Šele ko je oddaje konec, odprem usta in začnem debatirati, pritrjevati, se kregati, ugovarjati. Skratka, ta oddaja je tako nasičena s problemi, da po mojem spada k okrogli mizi. To so problemi, ki nas zadevajo v živo — ne samo mladine! — in jih ne moreš poslušati, ne da bi reagiral. Slovenščina je naravnost

vzorna, moti pa me, da pri tej oddaji vedno poslušamo le plošče v tujih jezikih. Kaj je mogoče, da vsa ta pereča vprašanja niso našla nikaškega odziva v naši lahki glasbi? Vsekakor tej oddaji ni treba reklame in ji Nip s krivičnim primerjanjem s »slabo« oddajo ni napravil nikakšne usluge.

Lojzka Lombar-Peterlinova

SLIŠNOST POSTAJE TRST A

Zamejski tisk je objavil že precej dopisov in člankov v zvezi s preosnovo postaje Trst A. Nekateri dopisi so bili celo malo razgreti, kar pa samo dokazuje, kako je naša javnost povežana s to postjo.

Vendar pa se v teh dopisih ni menda prav nihče dotaknil vprašanja slišnosti te postaje, kar priča o tem, da se oglašajo iz naše srede le tisti, ki postajo dobro slišijo in jo precej redno poslušajo. Oni pa, ki so jo v svoje sprejemnike ujeli le kdaj pa kdaj, se niti ne oglašajo.

Toda ko je govor o sami preosnovi, bi bilo narobe prezreti tudi tehnično stran vprašnja oz. vsaj poskušati oceniti, kolik del občinstva postje zaradi slabega sprejema ne poslušaja, pa bi jo, če bi se slišala, poslušal z zadoščenjem.

Veliko naših starejših ljudi nima sprejemnikov z ukv-valovi in lahko poslušaja Trst A samo čez dan, nekako do petih popoldne. Nadalje, ukv-prenosne naprave se ob slabem vremenu kaj rade pokvarijo in tedaj naši ljudje tudi po več tednov ne morejo slediti oddajam tržaške postaje. To se je zgodilo prav zadnjo oktobrsko soboto, ko je bil, menda po zračnem vrtincu, pokvarjen goriški ukv-prenosnik. Tedaj smo poskušali čez dan obrniti na srednji val, toda sprejem Trsta A je bil tako slab, da smo poskušanje opustili. Radijski sprejemnik je namreč že starejše znamke. In take sprejemnike ima najbrž večina naših ljudi, ki pripada socialno šibkejšim slojem.

Kako hudo je bilo pogosto, ko je bila za zvečer napovedana radijska igra — in reči je treba, da so bile zanimive in vsebinsko dobro izbrane — pa je moja mati ni mogla poslušati. Ujeti je bilo mogoče nekaj na začetku in v sredi, potem pa je vse utonilo v hrušču in ropotu.

In zato se človek vpraša, če oni, ki se tako vneto zavzemajo za večerne oddaje (in jim ni mar, če bo zato prekinjen celodnevni spored), sploh pomislijo na vse tiste, ki prav zvečer postaji Trst A niso mogli slediti in so po tolikih letih poslušanje sploh opustili ter postali — neposlušalci.

Kolikšen je njihov del in kako jih znova zajeti? Najbrž je za njih pridobitev zavzeta tudi postaja sama. Toda postavlja se predvsem tehnično vprašanje vse zadeve, ki je najbrž lažje rešljivo kot pa sama preosnova. Namreč: povečanje oddajne moči na srednjem valu, tako da ga bo mogoče slišati v vsem zamejstvu.

Več radijskih postaj, ki so nastale po zadnji vojski, je nenehno povečevalo oddajno moč, kolikor bolj so se javljale motnje, zaradi porasta oddajnikov v evropskem prostoru. Ali ne bi tudi Rai pomislila na kaj podobnega v zvezi z oddajnikom Trst A? Mogoče se odgovorni premalo zavedajo, kakšno poslanstvo opravlja ta postaja, s tem da prispeva k seznanjanju in kulturnemu zblizovanju slovenske in italijanske skupnosti.

Prav je tudi, da se sklicujemo na južnotirolski primer, kjer postaja v nemščini oddaja cel dan pa vse do desete ure zvečer, poleg tega, da imajo tam v nemščini še redne televizijske oddaje tudi vsak večer. Toda preden se zavzemamo za podaljšanje večernega sporeda pri nas, je nujno sprožiti tudi vprašanje povečanja oddajne moči srednjega vala Trsta A.

a.p.

Se Vam je kdaj zgodilo, da Vas je nasprotnik presenetil s tem, da Vam je na vsem lepem s slabotnejšimi figurami zajel damo? Seveda se je, nikar ne tajite! Zelo verjetno se je žaloigra odvila kje na robah ali oglih šahovnice, koder se je dama — ne meneč se za svoje velike pravice in dolžnosti, ki se jim pravi centralizacija — potikala. Če pa se je grozodejstvo odigralo proti središču, je do njega prišlo v stisnjemem položaju, ko so se lastne in tuje figure postavili nesrečni dami v špalir.

Z omenjenimi omejitvami je torej stvar več kot vsakdanja. Prav nič vsakdanji pa niso položaji, v katerih gre dama ravno tako po zlu, pa čeprav se nahaja nekje blizu središča sorazmerno nenatrpane šahovnice. Razumljivo je, da problemisti niso mirovali: damo, določeno za zakol, so pomikali vedno bolj proti središču, da je bil njen končni padec pod čimbolj pičlimi sovražnimi silami tem bolj tragičen. Ko so stvar lepo dodelali, so ji dali posebno ime: dominacija.

BELI: Kf2, Le2, Sc2, Sf7

ČRNI: Kf4, Dc6, d4, f5

Beli na potezi zmaga, ker najkasneje v petih potezah osvoji damo.

Je mogoče?

1. Sb4

Po tej ključni potezi ostane dami na razpolo za umik nič manj kot 25 polj. To lahko delimo po tem, ali nanje prišedša dama pogine takoj po dveh potezah, po treh, štirih ali končno po petih potezah.

A) S potezami 1. .. Da6 ali 1. .. Dd6 ali 1. .. Dh6 ali 1. .. Dc2 ali 1. .. Dc4 ali 1. .. Db5 ali 1. .. Dd5 ali 1. .. Df3 ali 1. .. Dg2 se sama nastavi pod morilčev nož.

B) 1. .. De4, 2. Sd3+ Dd3., 3. Ld3.,

C) 1. .. Dc1 ali 1. .. Dc5, 2. Sd3+ in 3. S:D;

D) Z naslednjimi potezami: 1. .. Db6 ali 1. .. Dc7 ali 1. .. Dc3 ali 1. .. Df6 pa opravita 2. Sd5+ in 3. S:D!

E) Umiki 1. .. Da4 ali 1. .. Db7 ali 1. .. Dd7 ali 1. .. De6 naletijo na 2. Sd3+ Ke4, 3. Sc5+ in 4. S:D;

F) 1. .. Dc8 ali 1. .. De8, 2. Sd3+ Ke4, 3. Sd6+ in 4. S:D;

G) 1. .. Da8, 2. Sd3+ Ke4, 3. Lf3+ in 4. L:D;

H) 1. .. Dg6, 2. Sd3+ Ke4, 3. Lf3+ Kd3., 4. Se5+ in 5. S:D;

I) 1. .. Dh1, 2. Sd3+ Ke4, 3. Sg5+ Kd5, 4. Lf3+ Df3., 5. Sf3.

In literarni porog dami v paničnem begu? »Zabstoj se muješ!« (Janez Svetokriški). Že spet on? Ne zamerite: branje modernih nam je priljubilo klasiko.

—o—

ŽIVLJENJSKI STROŠKI V JUGOSLAVIJI.

V primerjavi z julijem 1975 so življenjski stroški v Jugoslaviji narasli samo julija za 15 odstotkov. Prirastki so porazdeljeni takole: + 14,9 odstotka za blago, + 15,1 odstotka za storitve, + 7 odsto za industrijske izdelke, + 18,7 za kmetijske proizvode in + 18,9 odsto za gorivo in električno energijo. V letošnjem juliju pa so se osebni dohodki povečali za 1,3 odstotka.

Evropa in manjšine

(dalje z 2. strani)

sti iz Furlanije - Julijske krajine, Francozov iz doline Aoste in predstavniki s Sardinije. Dr. Bratuž je imel predavanje o Cankarju in njegovem delu, o njegovi socialni in narodni misli v splošnem srednjeevropskem okviru. Dr. Štoka je govoril o bližnjih evropskih volitvah ter o nujnosti prisotnosti narodnih skupnosti v bodočem evropskem parlamentu. Omenil je tudi Koroško in diskriminacije, ki jih avstrijska oblast izvaja proti koroškim Slovincem. Dr. Susič pa se je zavzel za ustanovitev vseučiliških tečajev o manjšinski problematiki. Udeleženci zasedanja so se zavzeli, naj bi se tečaji pričeli zaenkrat v Gorici, v dolini Aosta in na Sardiniji.

Pomembnost milanskega srečanja je jasno razvidna. Ob tem pa se nam vsiljuje misel, ki je zelo aktualna prav pri nas v Trstu v sedanjem obdobju, ko so v teku dve zasedanja o evropskem združevanju, pred nedavnim pa smo poročali o srečanjih, ki jih je organizirala krščanska demokracija in na katerih so tudi razpravljali o evropski problematiki s posebnim poudarkom na vlogo Trsta.

Pisma uredništvu:

Razmišljanje SSk...

(Nadaljevanje s 7. strani)

dica tega drugačnega duha. In mogoče tudi v veliki meri sam Osimo?

Ob tem primeru lahko kaj hitro uvidimo, kako šibko je naše obveščanje, tudi tedaj, ko gre za stvari, ki jim je upravičeno dati njihovo pravo težo in so že dale pomembne uspehe. Kako šibko je idejno delo med našo skupnostjo prav zato, ker nam manjka nenehnega stika z javnostjo. Še v dnevnem tisku manjka rednega poročanja, poglobljenega razpravljanja, manjka akcij z letaki in podobnih primerov seznanjevalne tehnike...

Malo jih je, ki se danes zavedajo posebnega pomena že samega obstoja Slovenske skupnosti. Že če bi ta skupnost za slovenske ljudi nič ne naredila, sili že s samim svojim obstojem druge stranke, ki se potegujejo za slovenske glasove, da nekaj ukrepejo v prid slovenskim ljudem, vsaj za alibi. Zakaj v Slovenski skupnosti vidijo svojo nenehno alternativo. Če pa bi je ne bilo, tedaj tudi one, pa še tako internacionalne, napredne ali pa krščanske, ne bi naredile praktično nič. Zakaj pa tudi, saj bi glasove dobile tudi brez tega. Volitve in politika so pač hladna matematika.

Toda »Slovenska skupnost« se je ves čas svojega obstoja izkazala ne samo kot gola alternativa, ampak kot resničen dejavnik v nelahkem boju za pravice naše zamejske skupnosti. Gradila je prva mostove, tvegala ponižanja, prva dosegla konkretne uspehe. Stvari, vsekakor zadostne, da se more nanje sklicevati. Ni se dala tudi zavesti ideološkim in drugim modnim parolam, s katerimi velike stranke skušajo kanalizirati čustva mlajšega rodu v svoj prid, in s tem tvegala tudi določeno idejno škodo. Toda to zadržanje se bo verjetno na dolgi rok pokazalo v njen prid, saj bo moral vsakdo le pripoznati, da je edina, ki se briga izključno za naš obstoj.

Zdi se nam nujno, da tudi na teh zasedanjih predstavimo našo stvarnost in posredujemo svoj izvirni doprinos. Federalistično gibanje je pripravilo seminar o evropski problematiki, ki se vrši že od oktobra v konferenčni dvorani »Assicurazioni generali« ter se bo sklenil z okroglo mizo ob koncu tega meseca. Na tržaški univerzi je pa te dni v teku zasedanje na temo »Od narodnih parlamentov do evropskega parlamenta«, ki ga prireja gibanje za mednarodno organizacijo MSOI. Zaključilo se bo v soboto, 13. novembra, z okroglo mizo, kate-re se bodo udeležili člani evropskega parlamenta, italijanski poslanci Giovanni Bersani, krščanski demokrat, ki je podpredsednik evropskega parlamenta, komunist Renato Sandri, socialist Mario Zagari in liberalec Enzo Bettizza.

—o—

ZAKAJ SE SOVJETSKA ZVEZA TAKO OBOROŽUJE

Ta članek bi seveda lahko začeli tudi z vprašanjem: Zakaj se Združene države tako oborožujejo. Toda na to vprašanje je lahko odgovoriti: Zato, ker jih k temu sili oboroževanje Sovjetske zveze, ki jih hoče v tem prehiteti. Težje pa je odgovoriti na vprašanje, zakaj se oborožuje Sovjetska zveza. Nekdo bo takoj odgovoril: Zato ker se oborožujejo Združene države. Toda po objektivnih dejstvih sodeč je vendarle predvsem Sovjetska zveza tista, ki sili danes k svetovni tekmi v oboroževanju in ki teko-rišča vse svoje možnosti, da se sama čimbolj oboroži.

Svojčas, po oktobrski revoluciji, so v Moskvi zatrjevali, da se morajo oboroževati zato, da se ubranijo pred morebitnim napadom, ki bi ga lahko sprožil svetovni in zlasti seveda ameriški in britanski kapitalizem na prvo komunistično državo. Oboroževanje da jim je torej vsiljeno, ker je Sovjetska zveza kot obkoljena trdnjava. Toda danes to ne velja več, ker si niti Združene države ne morejo več privoščiti kake napadalne vojne, niti proti Sovjetski zvezi niti proti komu drugemu. Zadeva bi bila preveč tvegana in prehudo obsojena od svetovne javnosti. Sovjetska zveza to ve in se vendar oborožuje ter sili tako tudi Združene države, da se oborožujejo.

To si je razložiti prvič s psihološkim dejstvom, da Rusi še niso mogli premagati v sebi kompleksa, da so oblegana trdnjava, klub ogromni razsežnosti svojega ozemlja; čutijo se morda še vedno ogroženi od vseh strani, celo bolj kot kakšna majhna država; drugič z neko konstanto oziroma kontinuiteto ruske ekspanzionistične politike iz carskih časov, ki je temeljila na vojski; tretjič na mitu, da je treba širiti in nesti naprej svetovno komunistično revolucijo na konicah bajnetov in da lahko zmaga socializem le z njihovo pomočjo; in četrtič, z novim sovjetskim imperializmom, ki se sicer maskira z boljševisko ideologijo, a za njo se skriva velikoruski nacionalizem, ki mu godi misel, da se ga Evropa boji in da obvladuje ves evropski vzhod, pogojuje pa v veliki meri tudi evropski Zahod in celo Ameriko.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

T. Š.